

KISA SÖYLEŞİLER

Ayşe BALCI

Muazzez İlmiye ÇİĞ

Çok hoşuma gitti benim, zaten böyle bir şeyi hep arzularım. Daha önce de oldu ama bu kadar değildi, bu çok güzel. Bütün Türk dünyası bir araya geliyor; neler var, problemler, dil bakımından, kültür bakımından münasebetler görülüyor, çok hoşuma gitti. Ben zaten aslında buraya davetli değildim. Fakat sonradan davet ettiler eksik olmasınlar. Hemen müracaat ettim, çünkü geç duydum bunu. Müracaatım da şu bakımdan oldu, ben Sümer konusu üzerine çalışıyorum biliyorsunuz. Acaba bu Türk devletlerinde bu konuda çalışan var mı, varsa onlarla bir münasebet temin etme... Yani sırf bunu düşünerek katıldım. Bu bakımdan çok şey öğrendim de. Mesela dün akşam birden bire birisi çıktı Sümerlerin “kenger” kendilerine dedi. Bizde “kenger” var dedi. Ondan sonra diğer taraftan bir hanıma Altaylar’da Sümer Dağları varmış dedim; hanım, çok güzel evet dedi biliyorum dedi. Kendisi galiba Tuva’dandı. Bu dağ dedi Sümer Dağı kutsal sayılır dedi. O yüzden orada avcılık yapılmaz dedi. Bunu da yeni öğrendim yani. Çok ilginç. Mesela bir bilginimiz de “Sümer” öyle Türklerin koyduğu bir ad değil Hintlilerin koyduğu bir ad dedi. Artık ne olduğunu bilmiyorum tabi. Bunları bir araştırmak lazım. Daha birçok şey çok hoşuma gitti. Hep bunu istiyordum, iyi oldu. Ama geç geldim, tam istediğim gibi dinleyemedim. Fakat baktım programlarına işte aşağı yukarı bana ait olanları gördüm, bazılarını kaçırdım

ama bir yerde rakamların Türklerdeki efsaneleri söylendi. O kadar hoşuma gitti ki, yani Türklerde her icat edilen şeye dair bir efsane oluşuyor, neden icat edildi diye. Bu çok önemli. Yani çok şeyler çıkacak çalışmalar sonucunda, inşallah böyle devam eder.

Abdülhakim MEHMET

Bu Kongre'ye benim ikinci katılımım. İlk Kongre de güzel geçmişti, yine Çeşme'de yapılmıştı. Dört sene sonra bu defa yine Çeşme'de bu güzel Kongre yapıldı. Benim söyleyeceğim bir konu, takip ettiğime göre daha fazla halk bilimi çerçevesinde konular ele alındı. Dede Korkut Salonu'nda tam beş gün diğer ülkelerden gelen meslektaşlarla birlikte bu konu üzerinde bildirimimizi sunduk, dinledik, soru sorduk, cevapladık. Benim iki izlenimim var. Biri, bir önceki kongreye göre bütün bildirimlerin derinliği ve genişliği daha ileri gitmiş. Yani baktım her bir madimin sunduğu bildirimde çok özel bir konu var. Bazı bildirimleri dinlerken sanki çok uzun zaman arayıp bulduğum bir şeye kavuşmuş gibi hissettim. Özbekistanlı bir bilim adamımız Köroğlu ya da Göroğlu'nun ismini hem lengüistik açıdan hem halk bilimi açısından o kadar güzel incelemiş ki onu özel olarak tebrik ettim, kendim de bildiriye çok beğendim, fikir alışverişinde bulundum. Bu gibi örnekler daha çok. Bir önceki Kongre'ye nispeten bu Kongre'de bildirimlerinin kapasitesi ve derinliği açısından çok büyük ilerleme var. Bundan gerçekten çok memnun kaldım, bir bilim adamı olarak bizi ilgilendiren en önemli konunun bu olduğunu düşünüyorum. Arkadaşlarımızla konuşurken de herkes bunu dile getirdi. O kadar uzaktan gelmemize değdi diye düşünüyorum.

Çoban ULUHAN

Kongre çok güzel geçti. Kongre boyunca sadece Türk lehçeleri, Türk diliyle ilgili konuları dinledim. Çok güzel, çok faydalı ve yararlıdır. Bütün dünya Türklerinden, lehçelerinden, ağızlarından tebliğler, bildirimler sunuldu. Zannedirim ki bundan Türk dünyası için en yararlı olan, birbirine bağlayan bir sonuç elde edilebilir. Daha öncekine de gelmişim ve her dört yılda bir en azından bütün dünya Türklerini görüyoruz, Orta Asya'dan gelen, Irak'tan gelen, Suriye'den gelen, Makedonya taraflarından gelen

Türkleri de görüyoruz. Hem bir tanışma hem de bir bilgi alışverişi oluyor. Bu Kongre geçen defakine göre daha güzel, daha iyi bir şekilde organize edilmiştir. Memnun kaldık.

Faruk ŞEN

Şunu söyleyebilirim, hakikaten Fikret Türkmen'in yönettiği Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü çok başarılı ikinci bir uluslararası sempozyuma imza attı. Ben ilkinde de katılmıştım. İkincisinde de bu kadar ulustan bu kadar kişiyi bir araya getirip ve çok değişik konularda tebliğ sunurması çok büyük bir başarı. Özellikle ben bugüne kadar ciltleri görmemiştim, beş ciltten oluşturulan bir yayını da sağlaması hakikaten kalıcı bir eser. Bence Ege Üniversitesinin bu kuruluşu örnek alınmalı ve Türkiye'nin pek çok üniversitesinde de böyle olaylar olmalı. Zira artık Türk dünyasına, artık Türk dünyası dediğimiz zaman sadece akraba yahut Türk azınlıklar gelmiyor aklımıza, dünyaya son elli yılda göçle gitmiş altı buçuk milyon insan da geliyor. Onların sorunlarını böyle bir başlık altında toplaması açısından kendisini candan kutluyorum.

Kongre'ye genç akademisyenlerin katılımının sağlanması da çok büyük bir başarı. Ben artık bundan sonra daha çok gençlerin tebliğ vermesini ve hocaların, profesörlerin de en fazla oturum başkanlığı yapmasını öneririm.

Günnare ALİYEVA

Çok mutluyum, çünkü böyle bir Kongrede, genç olarak böyle muhteşem bir Kongre'de bildiri sunduğum için çok mutluyum. Bu benim için hem çok büyük bir avantaj hem de gurur verici bir his. İlgimi çeken en önemli şey daha önce de kongrelere, kurultaylara katılmıştım ama burada gençlere daha geniş yer verilmesi, doktora öğrencilerine yer verilmesi beni sevindiren şeylerden birisi. Aksakal hocalarla tanışmamıza vesile oldu. Ayrıca daha önceden tanıştığım hocalarımı yeniden görmekten çok mutlu oldum. Zaten ben Türkiye'yi çok seviyorum, burada bana çok yardımları da dokundu, çok teşekkür ederim.

Gürer GÜLSEVİN

Kongre'nin amacı daha öncesinde olduğu gibi bütün Türk dünyasını bir araya toplayabilmek, Türk dünyası üzerine çalışanları bir araya toplayabilmek, geçen Kongre'den bu yana bilimsel yenilikleri Çeşme'ye taşımak ve tartışmaktı. Bunun için önce bütün Türk dünyasında bu işle ilgili olan herkese özel davetiye gönderildi, onun dışında ayrıca Genel Ağ vasıtasıyla da duyuruldu. 700'ün üzerinde başvuru geldi. Bunlar incelendi, kalınacak yerin kapasitesi de göz önünde tutuldu. Yer yoksa reddedildi demeyelim ama kapasite müsait olmadığı için ancak 400 küsur bildiri kabul edilebildi. Öbürleri de sığmadığı için toplantıya dâhil edilemedi. Ama bu gökyüzündeki dumandan dolayı bir kısmı gelemediler. Özellikle Avrupa'dan, Batı ülkelerinden gelenler uçaklar kalkamadığı için bildiri sunacak oldukları hâlde, yerleri hazır olduğu hâlde katılamadılar. Bir kısmı peyder pey geldi. Salı geldi, çarşamba geldi, perşembe akşamı bile gelenler oldu. Kırk küsur ülkeden bildiriler kabul edilmişti ama sanırım 29'undan gelen katılımcılar bildirilerini sunabildiler.

Ben özellikle Türk dili ve lehçeleriyle ilgili bildirileri eksiksiz takip ettim. Son derece güzel, verimli bildiriler sunuldu. Özellikle çok değerli hocalarımız yine çok değerli bildiriler sundular ama özellikle gençler, yani yüksek lisans ve doktora öğrencileri ve yardımcı doçent düzeyinde olanlar fevkaladenin fevkinde güzel hazırlıklarla gelmişler, çok yeni bilgiler getirdiler. Sadece ben değil birçok hocamız gençleri takdirle karşıladık ve belki bu Kongre'ye damgasını vuran gençlerin çok verimli çalışmalarla gelmesi oldu. Yani böyle sıradan, işte gençtir olur şimdilik bu hatalar, diyebileceğimiz hatalarla değil, son derece güzel, profesyonelce hazırlanmış olarak geldiklerini gördük. Tabii alanlarına verdikleri ciddiyetten dolayı hocalarını da kutlamak lazım hepsinin, bütün alanlarda. Yeni bir kuşak çok daha iyi, daha hazırlıklı geliyor. Bu Kongre'de biz bunu da gördük. Sosyal programlar çok iyiydi. Edebiyat sohbeti yapıldı, son derece saygın kişiler katıldılar. Bunun dışında şiir dinletisi oldu, halk ozanlarının, bütün Türk dünyasının tanıdığı Azerin'in konserleri oldu. Bir de İzmir gezisi var az değil. Kongre'nin şehrin dışında olması bu tür toplantılarda bir işe yarıyor; katılımcılar bir başka yere canları istese de gidemiyorlar ve devamlı kongre salonunun civarında oluyorlar. Bildirileri dinliyor, aralarda da bilgi alışverişinde bulunuyorlar; ahbaplıklar geliyor. Bu arada tabii özellikle Türk Dil Kurumu birçok yerde olduğu gibi bu Kongre'ye de tam destek verdi. Konaklama ve yeme içme gibi her şeyi Türk Dil Kurumu üstlenince bizler de gayet rahat bir kongre hazırlamış olduk, en azından böyle bir derdimiz olmadı.

Limara OKAS

Kurultay çok iyi derecede organize edilmiş. Çok meraklı konuları dinledik. Prof. Fenüze Nuriyeva Runik yazıları hakkında sonra çok beğendim ki Kırım Tatar diliyle ilgili Dr. Edibe Medzhitova Tatar dilinin şimal şivesi hakkında söylemiş sonra edebiyatla çok bağı olan ve misyonerlik konuları benim için çok meraklı oldu. Çünkü Hristiyanlar tarafından misyonerlik çok yapılan ona karşı bir şey biz de düşünmek lazımız. Çünkü Türk dünyasını bu tür şeyler bozar. Sonra ne demek istiyorum bizim konularımız. Biz ilk yapılan sözlükleri getirdik göstermek için, Türk dünyası için orijinal şeyler ve biz onları takdim etmek için getirmiştik. Ama her şey iyi geçti, arkadaşlarla görüştük, bilim insanları kaynaşiyor, paylaşıyor. Bu akıl paylaşma bizler için çok faydalıdır.

Mehmet ÖLMEZ

Toplantının bütününe değerlendirmem zor tabii. Çünkü birden fazla oturum vardı. Birbirinden farklı hem dil, hem tarih, hem folklor, hem genel anlamda tüm Türk halklarının edebiyatı... Tabii tek bir oturumda kalmadım, tek bir oturumu dinleyemedim. Baştan sona birisinde kalıp dinlemek isterdim ama dinlemek istediğim arkadaşlar, meslektaşlar vardı. Dolayısıyla ilgilendiğim konulara göre salonlar arası koşturduk. Toplantının en iyi yönü çok yönlü olması, çok farklı ülkelerden katılımcı olması ve çok farklı konuların ele alınması. Dolayısıyla Altay'dan, Tuva'dan, Çin'den hem de Çin'den iki ayrı bölgeden, Kafkaslar'dan, Bulgaristan'dan, Makedonya'dan, Tataristan'dan, Başkurdistan'dan konuşmacıların gelmesi ve hem onların yeni konuları burada bizzat duymaları hem de bizim duymamız açısından çok önemli. Ben daha çok Sibiryaya ve Orta Asya ile ilgili bildirimleri dinledim. Eski Türkçe ile alakalı olan bildirimler daha çok ilgimi çekiyordu. Ama onlar çok azdı. Diyalektoloji ile ilgili olanlar vardı, onları da dinlemeye çalıştım.

Siz hem değerlendirme hem eleştiri açısından sordunuz; 15 dakika çok kısaydı. Çünkü kendi konuyla ilgili ben epey bir yol kat ettim, gidiş geliş derleme yaptım onları anlatacağım, sadece buraya uygun olan fotoğrafları seçmek için saatlerce çalıştım, tam konuya girerken süre bitmişti. Konuşmayı dinleyenlerden de o türde eleştiriler aldım ben. Daha metne girmemiştiniz diye. Biraz daha süre olsaydı daha iyi olabilirdi ama bu da katılımcı sayısının

fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bazı bildirimler kendi dillerinde oldu bu benim ilgimi çekti. Örneğin Tuvaca ve Tuva dili ilgili yapılan çalışmaları sunan Zoya Hanım Tuvaca konuştu, bu benim için daha ilginçti ya da biraz Azerice olan konuşmalar vardı bu da ilginçti. Ben dille ilgileniyorum, sadece dil olmaması da iyiydi, Azerbaycan edebiyatı hakkında o kadar yakın olmamıza rağmen ben çok fazla bir şey bilmiyorum. Orta Asya'nın folklor unsurları, folklor öğeleri üzerine ne bileyim hayvanlara seslenmede kullanılan yansıma seslere varana kadar burada duymuş olduk. Bu da dil açısından bizim için veridir ama folklor bölümündeydi. Ya da eski Türklere ilişkin kimi efsanelerin Çin kaynaklarında anlatıldığını biliyoruz, onlara ilişkin bildirimler vardı, bu bizim eski Türklere ilişkin bilgilerimizi pekiştiren kaynaklardı. Toplantılarda dinlediğimiz bildirimler kadar toplantı aralarında ve akşamları değişik ülkelerden gelen meslektaşlarla yaptığımız sohbetler de en az toplantılar kadar bizim için öğreticiydi. Onlar da çok yararlı oldu ki buna da katkıda bulunan bu otel çevresi, otel ortamı.

Nazım ABDİKADİROVA

Kazakistan uyrukluym, Türkiye'de beşinci senem. Ege Üniversitesinin Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsünde doktora yapmaktayım. Yüksek lisansım halk bilimindeydi, doktorada Türk dünyası edebiyatına geçtim. İlgi alanlarım da bu yüzden halk bilimi, edebiyat, biraz da dil ve tabii Kazak kültürü. Çok güzel bir sunum vardı, Abdullah Manaz'ın. "Türk Takvimi" diye çok alçak gönüllü bir başlık koymuş ama aslında inanılmaz güzel şeyler yapmış. Bu Türk takvimini biz aslında dünyada Çin takvimi diye biliyoruz. Milattan önce 524 yılında meğerse Çinliler bizden almışlar, kendileri de kaynaklarda göstermişler. Hocamız on iki aylara daha çarpıp 144 yıllık bir döngü çıkarmış. Bayağı ilginç bir çalışma çıktı. O ilgimi çekmişti. Ayrıca hocalarımızın halk bilimi, edebiyat alanındaki çalışmaları da bayağı ilginç. Tataristan'dan bir hanımın "Dildeki Müzikal Unsurlar" konulu bildirisi de çok ilginçti. Kazaklarda aruz vezni yok ya bizde sadece atın koşuşu tak tak tak ya da deve trata tam tam, trata tam tam onu hatırladım. Dedim galiba bizim bindiğimiz at ve deve ritmimizde kalmış.

Hocalarımızdan Fikret Türkmen, Metin Ekici, Metin Arıkan, Abdullah Temizkan ve tabii ki Zeynep Korkmaz, Ahmet Süleymanov, Saim Sakaoğlu, Gürer Gülsevin, Rabia Uçkun hocalarımızın bildirimleri çok güzeldi, ilgimizi çekti. Dışarıdan gelenlerden Kazakistan'dan çok önemli bilim adamı Seyit

Kaskabasov ya da Türkiyeli ama dışarıda eğitim görenlerden bayağı farklı bakış açısı sergileyenlerden Kerim Demirci, Ahmet Ağır, İlyas Topsakal hocaların sunumları da çok güzeldi. Yine Bülent Akın'ın derlemesi çok hoşumuza gitti, epey ilgi gördü onun sunumu.

Ben Kongre'ye ilk defa katıldım, benim sınıf arkadaşlarım da katıldı. Şunu da fark ettim; bildiri hazırlamak ayrı bir şey, onu sunabilmek de ayrı bir şey. Kendini toparlıyorsun artık, arkadaşlarınla konuştuğun gibi hocalarla konuşamıyorsun. Bildiri hazırlarken, sunarken bayağı bilimsel çalışmak lazım ve Türkçeyi ne kadar iyi bilsen de onun akademik Türkçesini bilmek, sunabilmek önemli. Çok enteresan kişilerle tanışmak bu açıdan çok iyiydi. Tabii bence bunları hazırlamak bir aşamadır, ilk basamaktır. Biz nasılsa doktora tezi yazacağız, belki gelecekte kitap yazmayı planlıyoruz. Nasılsa bu yola girdin mi artık yoldaki meyveler bunlar ve bu açıdan çok önemli bir aşama kaydettik arkadaşlarla. Çok yararı dokundu.

Zeynep KORKMAZ

Kongre'de gördük ne kadar çok mesele var. Türk dünyasındaki her bir Türk devletinin dili, edebiyatı, halk bilimi, sanatı, maddi kültürü vesaire çok geniş meseleleri var. Bu meselelerin her biri ayrı ayrı ele alındığında gayet tabii muazzam bir yekûn tutuyor. Bunların her biriyle ilgili birtakım yazıların, bilimsel görüşlerin dile getirilmesi Türk dünyasındaki meseleler açısından *Türk Dünyası* dergisi'nde yer alıyor ve Türk dünyasını bütünleştiren bir fonksiyon ortaya koymuş oluyor.

Bu Kongre'nin bana göre bir, organizasyon bakımından üzerinde durulabilir; ikincisi muhtevası, içeriği bakımından üzerinde durulabilir; üçüncüsü daha uzak amaçlar bakımından üzerinde durulabilir. Organizasyon bakımından fevkalade, mükemmel oldu kendi görüşüme göre. Çünkü iyi organize edilmiş ve Fikret Bey'in söylediği gibi yalnız bilim adamlarının hazırlık yapması veyahut organizasyon komitesinin hazırlık yapması yeterli değil, bir de onun mutfağını hazırlayan ekipler var, çok geniş bir kadro gördüğümüz orada. Bu kadronun da devreye girmiş olması organizasyon komitesinin çalışmaları çok sağlıklı bir şekilde yürütmesine yol açıyor. Burada maddi ve manevi destek de önemli, bu bakımdan hem Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsünün fonksiyonu var hem de Türk Dil Kurumunun büyük katkısı var. Bu bakımdan özellikle Türk Dil Kurumunun katkısının dile getirilmesi lazım. Çünkü öyle bir maddi ve manevi katkı olmasaydı Kongre'yi bu kadar mükemmel gerçekleştirmek mümkün olmazdı.

Kongre’de sunulan bildirilere gelince tabii zaman müsait olmadığı için, beş ayrı salonda beş gün süreyle devam etti oturumlar. Bizim vaktimiz yoktu ki öbürlerini takip edelim. Ama oralarda başkanlık eden veya oralarda konuşan arkadaşların görüşlerini aldık, onlarınki de çok iyi geçmiş ama Türk dili ve lehçeleri konusundaki oturumlar fevkalade güzel geçti. Tabii bütün bildiriler güzel olmakla beraber bazıları çok derinlemesine meseleye nüfuz ediyorlar, bazılara daha sathi ölçülerle meseleyi ele alıyorlar. Fakat genel bir değerlendirme yaparsak ben özellikle genç bilim adamlarının da böyle meselelerin içine nüfuz eden görüşler ortaya sunması bakımından değerli buldum, başarılı buldum Kongre’yi. Geçen defa da başarılı olmuştu, ama bu defaki bildiriler açısından daha kapsamlı bir Kongre oldu diye düşünüyorum. Üçüncüsü de bu kongrelerin ulaşacağı hedefler ne olmalıdır? Niye Türk Dünyası Kültür Kongresi yapıyoruz? Türk kültürünü bütün Türk devletlerinde birleştirmek ve ortak kültür değerlerimizi ortaya koyabilmek için. Bu kültür değerlerinde birleşmek çok önemli. Mesela dil bakımından. Biliyor musunuz ben bir vakitler bir duruma şahit olmuşum; bir Azeri Türk’üyle bir Kazak Türk’ü ve bir Özbekistan Türk’ü bir araya geldiler ve kendi dilleriyle, Türkçeyle konuşamıyorlardı, Rusça konuşuyorlardı. Bu bizim için utanç verici bir durumdu. Üç Türk bir araya geliyor ve ortak bir konuşma dilleri yok. O zaman da söylemiştim Türk dünyasında mutlaka ortak iletişim dilinin bulunması lazım. 1980’de Azerbaycan’da bir kongre yapıldı, orada özellikle bunu gündeme getirdim. Bu da sadece kongrelerde söylemekle olmuyor. Biz bilim adamları görüşlerimizi ortaya koyuyoruz ama devlet ricalinin buna el koyması ve benimsemesi, yönetimin ele alması lazım. Yalnız sevindirici taraf şu ki sekiz on yıldır Türk dünyasıyla Türkiye Cumhuriyeti arasındaki karşılıklı ilişkiler, ticari hayattan tutun da öğretim görevlisi öğrenci mübadelesinden karşılıklı yazışmalara kadar çok ileri bir merhaleye geldi. Böylece oradan gelenler bakıyorum bir süre burada ders gördükten sonra kolayca Türkiye Türkçesini benimsiyorlar. Belki Türkiye Türkçesi temelinde, en çok işlenmiş bir dil olduğu için, bir iletişim dilinin oluşturulması lazım. Bunu mutlaka yapmamız lazım. Ayrıca ortak alfabe meselesi.. Türk dünyasındakiler bir vakitler eski harfleri kullanıyorlardı, ondan sonra Latin alfabesine döndüler ardından da tekrar Kiril alfabesine döndüler, şimdi tekrar Latin alfabesine geçenler var. Bu karışıklığı ortadan kaldırıp bütün Türk dünyası için bir ortak alfabe... Ama diyeceksiniz ki Azerbaycan’da, İstanbul’da vaktiyle biz bunu tartıştık, dediler ki: Bizim 38 harfe, işarete ihtiyacımız var, o kadarı fazla. Bizimki 29 mu, sizinki de 31-32-34’e kadar çıkabilir. Yani bazı mecburi sesleri ilave etmek suretiyle... Belki bizim de yetersiz olduğumuz taraflar var. Mesela “kabil” kelimesini yazarken iki “a” koyarsak karşılıyor diyoruz. Onu da ince mi okuyacağız, kalın mı? “Kâtil”i nasıl yazacağız? “Katil”i nasıl yazacağız? Böyle sıkıntılarımız olabiliyor. Bu bakımdan ortak bir Türk dünyası alfabesinin konulması lazım. Alfabe ve dil son derece önemli. Ayrıca diğer kültür konularında da birtakım gelişmeler, ortaklaşmalar

nedir? Beklediğimiz sonuç Türk dünyasında bir kültür birliğinin ortaya çıkması. Aynı kaynaktan besleniyor fakat birbirinden kopuk ölçülerle ele alındığı için bir kültür birliği hâlinde, bir çizgi hâlinde gidemiyor. Buna gayret etmek lazım. Bunun neticesi ne olur? Eğer kültür hayatında Türk dünyasının kültür birliğinde başarıya ulaşabilirsek gücümüz, kuvvetimiz artar, dünya devletleri arasındaki itibarımız çok daha fazla artar, daha ağırlıklı konuşuruz. Bugün Orhan Bey'in konuşmasında belirttiği husus var; küçücük, adı, sanı edilmez adamlar arkalarında ağa olduğu için, Amerika öyle istediği için çıkıp bize kafa tutmaya kalkıyor. Kültür hayatımız bakımından Türk dünyasında bir bilginlik ve üstün bir seviyeye ulaşmamız lazım. Kültür değerlerimiz var. Yeni kültür değerleri yaratmaya ihtiyacımız yok. Ama bunları ortak çalışmalarla geliştirip Türk dünyasının ortak kültür değerleri hâline getirmemiz lazım diye düşünüyorum.

Nikolay EGEROV

Kongre'nin toplanması ve farklı dallardan kişilerin gelmesi bizim için çok güzel. Bu kongreler bizim için çok önemli, çünkü böyle büyük kongreler her zaman düzenlenmiyor. Bu kadar farklı yerlerden insanların toplanması çok önemli. Dünyanın farklı yerlerinde yaşayan Türk boyları böyle kongrelerde bir araya geliyor, konuşuyoruz, birbirimizin kültürünü daha iyi tanıyoruz. Kongrelerde her halkın geldikleri bölgelerdeki özel problemleri anlatılıyor böylece biz birbirimizin problemlerinden haberdar oluyoruz ve imkânlar ölçüsünde de bu problemleri çözmek için birbirimize yardım etme gayreti gösteriyoruz. Bilimsel tarafı bir yana ondan daha çok, küçük Türk boylarının dil ve kültürlerinin saklanması konusunda da önemli bir anlamı oluyor bu tür kongrelerin. Öncelikle bu Kongre'yi düzenleyenlere, bizi buraya çağıranlara, buraya toplayanlara ve genel olarak da bütün Türk halkına teşekkür ediyorum.

Saim SAKAOĞLU

Bugün 23 Nisan 2010 Cuma, İzmir Çeşme'deyiz. Güzel toplantımızın son günü. Bugün genel kapanışı da yaptık. Artık rahat rahat konuşabilirim. Ben daha önceki toplantıya da davet edilmekle beraber gelememiştim, çok üzgündüm. Yıllar önce Türk Dil Kurumunun yine burada yaptığı toplantıya sadece bir gün katılabiliştim, yine üzgündüm. Bu sefer bütün üzümlüklerimi

ortadan kaldırmak amacıyla tam gün olarak geldim. Tabii programı önce İnternet’te gördük, sonra buraya geldik. Benim bir âdetim vardır, programı alır baştan sona incelerim, birden fazla seksiyonda sunulacağı için bildiriler, önce kendi seksiyonumun bildirilerini incelerim daha sonra öbür seksiyonlardaki bildirilerden seçme yapar onları da izlemeye çalışırım. Ama bu sefer kendi seksiyonumdan hiç çıkmadım, bütünüyle orada kaldım. Belki bu seksiyonda bildiri sunanların en kıdemlileri, en yaşlılarından biri de bendim. Hatta şunu da söyleyebilirim bildiri değil kongre tecrübesi olan en eski kişi bendim. 1973’ten beri yani 37 yıldan beri bu tür toplantılara katılan birisiyim. Katılanların

çoğunu gençler oluşturuyordu. Gençler demek yanılma payı daha yüksek olan katılımcı demektir. Bunu da göz önüne alarak biraz daha hoşgörülle, toleransla konuya eğilmek isteyeceğim. Evet, çok güzel bildiriler vardı, çok güzel eleştiriler vardı, medeni tartışmalar oldu ama her kongrede olabilecek zayıf bildirilerin de olduğunu saklamayalım. Bunlar arasında aceleye getirilmiş olanlar vardı. Bunlar arasında daha önce başka kaynaklardan yararlanılarak hazırlanan, özgün olmayan bildiriler vardı. Bunu da önlemenin yolu bildirileri özet açısından değil bütünüyle incelemektir. Çünkü özetle size çok cazip şeyler sunulur ama bildirinin metnine gelince özgün olma özelliği kaybolabilir. Ben o bakımdan özellikle bazı tıp kongrelerinde gördüğümüz üzere bildirilerin kongreden en az üç ay önce bir bütün olarak sunulması, uygun olanların kabul edilmesi ve derhal baskıya geçilmesi görüşündeyim.

Genel hatlarıyla güzel oldu, başarılı oldu. Yıllardan beri görmediğimiz dostları gördük, yıllardan beri dinlemediğimiz konulardaki bildirileri dinledik ve güzel hatta muhteşem diyebileceğimiz bir kapanışla noktayı koyduk. Kongre’nin üç saate yakın bir kapanış toplantısı olması çok duygulandırdı. Bu güzel bir şey, öyle sıradan, baştan savma, usulen, âdet yerini bulsun diye yapılan bir kapanış değildi. Başta Fikret Bey kardeşim, sonra destek veren Türk Dil Kurumu Başkanı kardeşim Şükrü Halûk Akalın Bey’e ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.